

Zini, sargā, copē!

ALDA kausa izcīņā Lādes ezerā lielākoties lomā asari

Augusta vidū Lādes ezerā Limbažu novada pašvaldības aģentūra ALDA rīkoja Sudraba ceļojošā ALDA kausa izcīņas šī gada 3. posmu, kurā startēja 21 makšķernieku komanda. Sacensību organizators bija priecīgs, ka sešās no tām piedalījās bērni.

Sacensību vidū kopā ar rīkotāju, ALDA direktoru Jāni Remesu, Lādes ezera apsaimniekotāju Jāni Martinsonu un viņa mazdēlu Emīlu apsekojām, kā sokas makšķerniekiem. Lielākoties ķērās asari, bet bija arī pa kādai līdakai. Daudz līdaku un zandartu bija zemlē. Komanda *Ziķeri* (Jānis un Roberts Lietiņi) bija tikuši arī pie glīta ruduļa, ko šajās sacīkstēs gan nevērtē. Stāstot par copes sekmēm ezerā kopumā, J. Martinsons vērtē, ka dižu lomu, cik zināms, nav bijis. Tiesa, kādam makšķerniekam laimējies tikt pie 6,6 kg zandarta, vēl daži noķēruši arī te mītošos dzeloņvaigu vēžus.

Kad copmaņi jau bija krastā un svēra savu guvumu, to ar interesi vēroja pie ezera sanākušie iedzīvotāji. Sacensību laikā copmaņi kopumā tika pie 17,84 kg zivju, kas ir mazāk, nekā citus gadus. Ļoti daudz bija asaru, vairākiem lomā trāpījās arī līdakas (lielākoties līdzīga izmēra), tāpat viens zandarts. Kāds šoreiz palika arī bez loma.

Komanda *Lauztie airi* (Vladimirs Komarovs un Imants Grabovskis) kļuva par ALDA kausa izcīņas Lādes ezera posma čempioniem. Viņiem blakus – sacensību rīkotājs, pašvaldības aģentūras ALDA direktors Jānis Remess (no labās) un Lādes ezera apsaimniekošanas biedrības vadītājs Jānis Martinsons

Vislabāk todien veicās komandai *Lauztie airi* (Imants Grabovskis un Vladimirs Komarovs), kuri tika pie 3,26 kg loma un kļuva par Lādes ezera posma čempioniem. 2. vietu ar 3,04 kg ieguva *Fox Raids* (Normunds Trantovskis un Endijs Lindenbergs), bet 3. vietā ar 2,36 kg smagu līdaku bija

komanda *Hāni* (Aivars un Andrejs Hāni). Sacensību otrajā trijniekā ierindojās *Tagad toč viss skaidrs* (Andris Vītols un Rolands Muskars) ar 1,66 kg, *JG* (Jānis Bitenieks un Guntis Grīnbergs) un *Liektie āķi* (Aivars Balodis un Jānis Grabovskis) ar vienādu – 1,38 kg – lomu. J. Lietiņa dāvāto kartupeļu

maisu par pēdējo ieskaitei lomu saņēma komanda *Ampars fishing team* (Andrejs un Marija Paula Ciprusi).

Veicināšanas balvu par vieglāko izvilto zandartu (1,56 kg) ieguva *Lauztie airi*. Starp citu, tā arī bija sacensībās vienīgā noķertā šīs sugas zivs, ko Imants izvilka teju noslēgumā. Balvu par garāko asari (32 cm) un līdaku vistuvāk noteiktajam svaram (0,76 kg) saņēma *JG*. Pateicības balvu – licenci uz gadu makšķērēšanai Lādes ezerā – J. Martinsona un viņa vadītā ezera apsaimniekošanas biedrība *Lādes ezers* pasniedza komandām *Tagad toč viss skaidrs* un *Ampars fishing team*. Abu komandu pārstāvji nekavējās steigties palīgā nelaimē nonākušam makšķerniekam (ne sacensību dalībniekam), kurš bija izkritis no laivas un vēlāk, mēģinot tikt atpakaļ, sasmēlis to pilnu ar ūdeni. Abas komandas izvilka copmani ar visu laivu krastā.

Kopvērtējumā pēc līdzšinējiem trim sacensību posmiem līderos izvirzījušās komandas *Lauztie airi*, *Laimīgie no Limbažu auto* (Kaspars Ozoliņš un Uldis Kleinhofs) un *Hāni*. Nākamais – 4. sacensību posms – gaidāms 20. septembrī Āsteres ezerā.

Vairāk bilžu *Ausekļa* mājaslapā, sadaļā *Galerijas*.

Salaca pie Staiceles papīrfabrikas aizsprosta atkal iztīrīta

Augustā Salacā pie Staiceles papīrfabrikas aizsprosta strādāja SIA *Aquastar* pārstāvji, kuri vilka laukā no upes tajā sanestos kokus, arī atkritumus un attīrīja ūdensteces plūdumu un zivju migrācijas ceļu. Aizpērn šo posmu jau tīrīja vietējās makšķernieku biedrības *Ūdensroze* vīri, bet sanesumi izveidojušies no jauna.

Sarunā pēc upes posma iztīrīšanas uzņēmuma *Aquastar* valdes loceklis Māris Ozarskis atklāja, ka iecerētās nedēļas vietā tur ar nelieliem pārtraukumiem strādājuši trīs. Uzņēmuma pārstāvji pērn mūspusē Limbažu novadā tīrīja arī Vitupes (4,6 km garumā) un Svētupes (7,3 km) posmus. – *Esam strādājuši upēs, turklāt garos to posmos, bet šis bija citādāks un daļēji pat grūtāks. Tās tādēļ, ka tilts pār upi ir privāts un tā īpašnieks neļāva mums strādāt no turienes. Pieklūt varējām tikai no ūdens, precīzāk – no upes kreisā krasta, jo arī labais krasts bija privātpašums. Tas bija negaidīts šķērslis. Iepriekš ar šādiem ierobežojumiem vēl nebijām saskārušies, – atzina sarunbiedrs. M. Ozarskis pastāstīja, ka pavasarī, pirms startēt izsludinātajā iepirkumu konkursā, bijis aplūkot tīrāmo vietu. Tobrīd viss šķitis kārtībā, jo ūdens līmenis bija augstāks, pāļus nevarēja redzēt un darbs rādījās paveicams. Sākot strādāt, atklājās *zem-ūdens akmeņi*. Viņš skaidroja – parasti, ja upē ir tilts ar balstiem, tad, secīgi darbojoties, sanestos kokus var izvākt bez liekiem sarežģījumiem. Taču pie Staiceles papīrfabrikas aizsprosta starp tilta balstiem vēl bija rindā iedzīti koka pāļi, kas burtiski ieklemmējuši straumes nestos kokus, izveidojot teju koku valni. – Ar specializētajām vinčām nevarējām sanest tik vienkārši izvilkt, jo tur bija sablīvējušies koki ar lielu diametru, pie-*

Koku sanesumi pie Staiceles papīrfabrikas aizsprosta Salacā

Māra OZARSKA foto

sūkušies ar ūdeni, turklāt saķērušies pāļos zem ūdens, – skaidroja M. Ozarskis. Daudz domājuši, kā darīt citādāk, lai vajadzīgo paveiktu. – *Skaidrs, ka šie pāļi arī turpmāk veidos sanesumus, jo neļauj upei brīvi iztecēt cauri, bet veido sietu, kurā uzkrājas koki, – paredzēja uzņēmuma pārstāvis. Ja viņam būtu teikšana, tos pāļus nozāgētu līdz ar grunti, jo tehniski to ir iespējams izdarīt. Tas samazinātu sastrēgumus šajā posmā nākamajā periodā. Sanesumi, visticamāk, uzkrātos kādā citā vietā, piemēram, kādā līkumā, bet tas vismaz neradītu apdraudējumu tiltam vai situāciju, ka upe pavisam aizsērē un tās augšpusē veidojas plūdi. Grūtības radīja arī ūdens līmenis, kas sākumā bijis zems, bet pēc lietavām pacēlās tiklīdz, ka strādnieki tajā atradās gandrīz līdz kaklam. Arī straumes ātrums pieaudzis. – Bija daudz neparedzētu momentu, bet darbus sekmīgi paveicām. Katrs darbs ir izaicinājums un jauna pieredze, kas nākotnei dod kādas atziņas, – teica*

M. Ozarskis. Papildus tīrītāji arī atņēma tilta galus, kas bija iesaistīti bērzos, krūmos. Tas projektā nav bijis paredzēts, bet tā bija Valsts vides dienesta prasība, dodot atļauju šajā posmā veikt tīrīšanu.

Alojas novada pašvaldība zivju migrācijas ceļu atbrīvošanai šajā posmā Salacā guva atbalstu Latvijas Zivju fondā. Staiceles pilsētas un pagasta pārvaldes vadītājs Rihards Būda ar upes tīrītāju paveikto rādījās apmierināts. Tagad tiek gaidīti labvēlīgāki laikapstākļi, lai ar tehniku varētu piekļūt upes kreisajam krastam. Tur tīrītāji izcēlušies kokus, kas jāaizved, lai tie neieskalojas atpakaļ ūdenī. Kas attiecas uz pāļiem, kas tur atradušies no laika gala, R. Būda uzskata, ka to nozāgēšana nav risinājums, turklāt tam būtu nepieciešami dažnedažādi saskaņojumi. Viņš skaidroja, ka drīzāk jādomā par to un slūžu restaurāciju, lai tādējādi saglabātu arī ūdens līmeni upē. To arī iecerēts darīt nākotnē, piesaistot kādu projektu līdzekļus.

LLKC sarūpējis jaunumus makšķernieku ērtībai

Makšķērēšanas cienītājiem tagad pieejamas vienas dienas un viena mēneša makšķērēšanas kartes. Tādējādi Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) makšķerniekiem piedāvā jau četru veidu makšķērēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes: vienai dienai, vienam mēnesim, trim mēnešiem un gadam.

Jauno makšķērēšanas, vēžošanas un zemūdens medību karšu vienas dienas kartes cena būs 1,5 eiro, bet viena mēneša kartes cena – 5 eiro. Tiesa, šīs kartes būs nopērkamas tikai elektroniski vietnēs www.makskeresanaskarte.lv, www.manacope.lv, kā arī mobilajā lietotnē *Manacope*. Īstermiņa kartes ir labs risinājums tiem, kuri nemakšķērē regulāri, ģimenēm ar bērniem, kas brīvdienas pavada pie ūdeņiem, arī ārvalstu viesiem, kuri Latvijā uzturas salīdzinoši neilgu laiku. Drukātajām gada un trīs mēnešu makšķērēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartēm cena paliek nemainīga – attiecīgi 14,23 un 7,11 eiro.

LLKC piedāvā vēl kādu jaunumu – drukāto makšķērēšanas, vēžošanas un zemūdens medību karšu digitalizācijas pakalpojumu. To copmaņi lūguši jau sen, jo iepriekš situācijās, kad drukātā karte tika pazaudēta vai sabojāta, to nebija iespējams atjaunot, un makšķernieks bija spiests iegādāties karti vēlreiz. Tagad ir iespēja drukātu karti pārvērst elektroniskā un neuztraukties, ka tās dati varētu pazust. Digitalizācijas pakalpojums pieejams mājaslapā www.makskeresanaskarte.lv. Makšķernieki, ievadot drukāto karšu informāciju un pievienojot tās foto, var pārvērst to elektroniskā formātā. Nebūs jābaidās, ka mehānisku bojājumu gadījumā tā vairs nav izmantojama un atjaunojama, kā arī, dodoties makšķērēt, karti var neņemt līdzi. Jāatceras vien tās numurs, ko nosaukt inspektoram pārbaudes brīdī.

Reinis MELLIS,

LLKC sabiedrisko attiecību speciālists

Sākums – 9. lpp.

Salacas lašveidīgos skaitīs, izmantojot inovatīvas tehnoloģijas

Salacā virs trešā nēģu tača ierīkota inovatīva iekārta, ar ko skaitīs lašus un taimiņus, kas rudēņ dosies no jūras uz nārsta vietām upē. Latvijā tā ir pirmā. Pētījums īstenots ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansiālu atbalstu, apzināta pasaules pieredze un izmantotas jaunākās tehnoloģijas. Konstrukcija Salacā uzstādīta, sadarbojoties pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajam institūtam *BIOR*, būvfirmai *SIA Nobe*, Salacgrīvas novada pašvaldībai un makšķernieku klubam *Salackrasti*. Visi iesaistītie cer, ka inovācija palīdzēs tikt pie precīziem datiem par lašveidīgo migrāciju, kas noderēs gan zinātniskai izpētei, gan būs praktiski pielietojama, lai aizsargātu tos un plānotu licencēto makšķerēšanu Salacā. Ar to pagājušajā nedēļā iepazīstināja interesentus. Norisē piedalījās pašvaldības, mediju un Dabas aizsardzības pārvaldes pārstāvji, kā arī makšķernieki un citi interesenti.

Institūta *BIOR* direktors Aivars Bērziņš šo dienu bija gaidījis ilgi. – *Iekārta ir unikāla, tā dos lielu ieguldījumu kvalitatīvu pētījumu veikšanā un iespēju sniegt zinātnisku padomu tiem, kuri lemj par licenču piešķiršanu makšķerniekiem*, – viņš apliecināja. Zemkopības ministrijas Zivsaimniecības departamenta direktors Normunds Riekstiņš uzsvēra, ka Salaca ir ne tikai skaista, bet arī starptautiski nozīmīga – tā ir Latvijas lašu indeksupe un produktīvākā no visām Latvijas lašupēm. Viņš ar smaidu bilda, ka tehnoloģijas kļūst aizvien modernākas: – *Pienācis laiks arī zivīm pierast, ka tās tiks elektroniski saskaitītas un varēs atskaitīties par to, ko dara upē*. Arī Salacgrīvas novada domes priekšsēdētājs Dagnis Straubergs projektu novērtēja atzinīgi. – *Vienmēr ir bijis jautājums, cik tad to lašu un taimiņu ir atnācis, vai smoltu* (minēto zivju pusaudži – L.T.) *kontrolmurds jāliek pa labi vai pa kreisi, vai zivis tam iet garām, vai ne. Beidzot būs skaidrība!* – viņš sprieda.

Par iekārtu un to, kā tā darbosies, pastāstīja *BIOR* Zivju resursu pētniecības departamenta vadītājs Didzis Ustups. – *Mūsu prāt, tas ir lielākais zivju zinātnes notikums šajā gadsimtā. Nekautrējamies no šiem vārdiem*, – viņš teica savā un projekta īstenotāju komandas vārdā. Zinātnieks bilda, ka Salacā lašus pēta kopš 1964. gada, kad sāka zivju mazuļu un smoltu, kas dodas uz jūru, uzskaiti. Viņš cer, ka nākamajos gados varēs tikt pie precīziem datiem, cik lašveidīgo katru gadu ienāk Salacā. Šībrīža informācija ir tāda, ka labā nārsta gadā Salacā piedzimst 30 tūkstošu lasēnu, bet par labu rezultātu uzskatāmi arī 22 tūkstoši smoltu.

Sistēmas būves pamatā ir starptautiska pieredze. Šādi lašveidīgos skaita Zviedrijā, Aļaskā, Islandē, arī salīdzinoši šaurākajā Piritas upē Igaunijā. – *Savaldīt Salacu būs izaicinājums*, – atzīst zinātnieks. Nēģu tacis drīkst aizšķērsot divas trešdaļas upes. Lasim paliek atlikusi trešdaļa. Šajā vietā ielikta uzskaites sēta. Materiāls, no kā tā būvēta, pēc izskata atgādina kanalizācijas caurules, tomēr tas ir īpašs, šim mērķim importēts. Rasējumi, ko izmantoja sētas gatavošanā, nāca no Aļaskas un tika pielāgoti vietējiem apstākļiem. Sētas vidū ir tunelis, ko laši un taimiņi, cerams, atradīs. Mazākās zivis izpeldēs cauri redelēm. Tuneļa galā ir firmas VAKI Islandē ražotais automatiskais zivju reģistrators, kas aprīkots ar augstas kvalitātes videokameru un skeneri, kas katru zivi nomēris, ļaujot aprēķināt tās teorētisko svaru, un pat spēs atšķirt mātīti no tēviņa.

Prezentācijas dienas rītā skaitītājam cauri izpeldēja viena taimiņa mātīte, kas arī tika rādīta preseī. Atsevišķi laši saskaitīti pagājušās nedēļas beigās. Dati nonāks iekārtas *smadzeņu centrā*, kas izvietots būdīnā blakus tacim, un zinātnieki informācijai varēs piekļūt, izmantojot datorus vai viedtālruņus. – *Makšķernieku interesē, cik tad lašu iepeld, cik drīkst makšķerēt*, – sprieda D. Ustups. Ja uzskaitē noritēs veiksmīgi, tad izsniedzamo licenču skaitu nākotnē

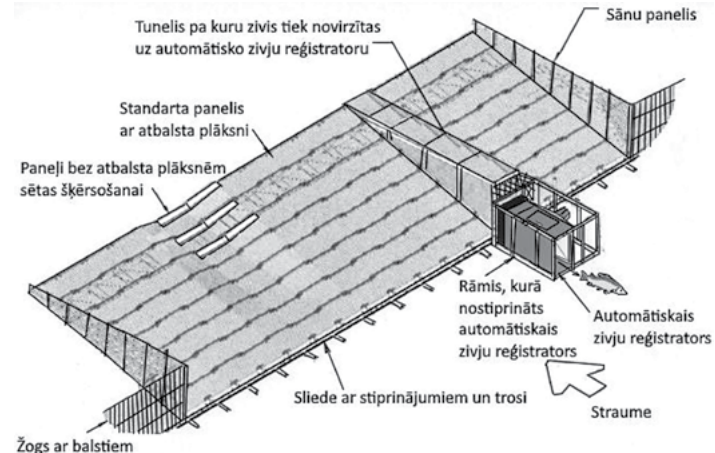

BIOR Zivju resursu pētniecības departamenta vadītājs Didzis Ustups uzskata, ka lašu skaitīšanas sistēmas būve Salacā ir gadsimta lielākais notikums zivju zinātnē Latvijā

varēs noteikt, balstoties uz operatīvo informāciju. Viņš pieļauj iespēju, ka varētu to izmantot, lai kaut vai ļoti ierobežotu skaitu licenču piedāvātu pirms nārsta rudens pusē, kas makšķerniekiem būtu gards kumoss. Šobrīd makšķerēt var tikai no 1. janvāra līdz 30. aprīlim.

Viens no pirmajiem jautājumiem, ko klātesošie uzdeva zinātniekiem, bija par to, kas ar lašu sētu notiks, ja Salacā ievērojami celsies ūdens līmenis. Vai tā izturēs arī lielus plūdus? D. Ustups apstiprināja, ka nekas nav ideāls, tāpēc pirmais uzskatāms par eksperimentālu gadu, bet ir darīts viss, lai tā būtu. Sēta maksimāli piemērota ūdens strauēm un šķēršļiem. Tā var daļēji iegrīmt, pārlaižot pāri balķus un zāles. Automatiskajam reģistratoram pieslēgta signalizācija, kas dos ziņu par bojājumiem. Sētu un reģistratoru būs jāpaspēj noņemt pirms pirmā sala, tie upē būs, vēlākais, līdz 1. decembrim. Paliks tikai sliede, pie kuras piestiprināta sēta. Savukārt no krasta iekārtu pieskaftis videonovērošanas kamera.

D. Ustups ir gandarīts, ka izdevies atrast arī uzņēmīgus vietējos, kuri sistēmu uzraudzīs un aprūpēs ikdienā – makšķernieku klubu *Salackrasti*. Viņi iekārtu apsekos vismaz reizi dienā. Biedrības pārstāvji gan lēš, ka ļoti iespējams, vajadzēs pat biežāk. Ja nepieciešams, to atbrīvos no zālēm un citiem sanesumiem, kas būs saķērušies redelē. Vīri jau padomājuši par savu ino-

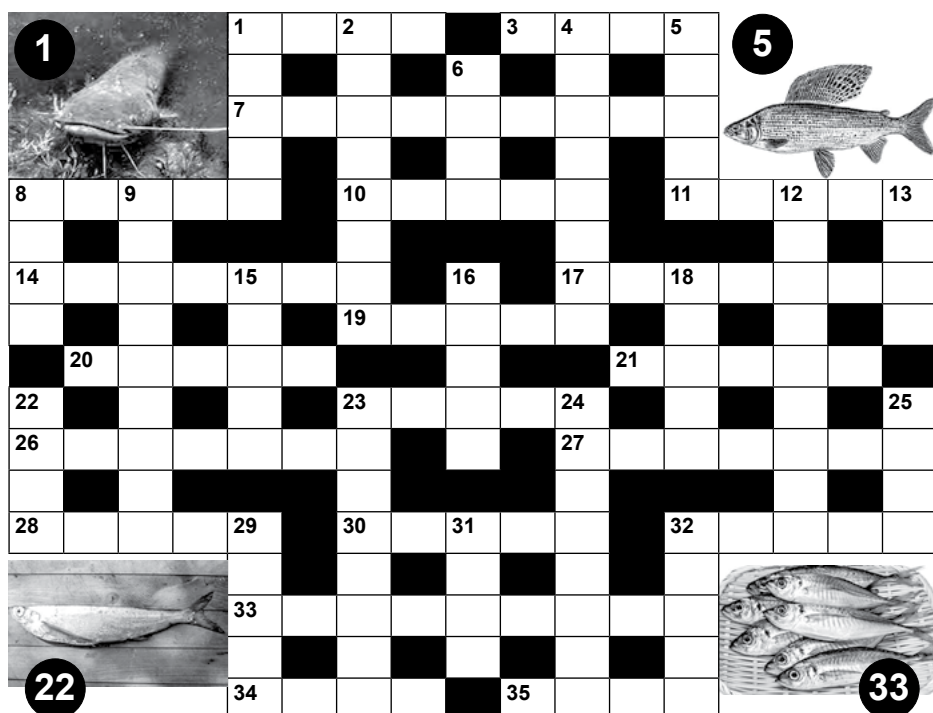

vāciju – pie troses piestiprinātu plostu, ar ko piebraukt pie iekārtas. Katrā ziņā darbs nebūs viegls. Var gadīties, ka nāksies iekāpt arī ūdenī. Vasarā tā nav problēma, bet oktobrī diez vai būs īpaši patīkami...

Projekta īstenošanā bija iesaistīti arī citi vietējie – sēta tapa *SIA Nobe* stiklašķiedras izstrādājumu ražotnē Salacgrīvas pievārtē. Vispirms bija projektēšana, balstoties uz rasējumiem. Gluži tā vis nesanāca, ka vajadzēja vien būvēt. Nācās šo to no sevis pielikt klāt. Tad tapa konstrukcija, ko pašiem vajadzēja uzstādīt. Tas bija lielākais izaicinājums. Darbu sāka vasarā, kad ūdens līmenis bija apmēram metrs. Tad lietavu dēļ tas cēlās par 30 cm. Bija jāpadomā, kā turpināt. Beigās uzņēmuma projektu vadītājs Alekss Borozdins strādāja zem ūdens, citādi konstrukciju pie gultnes piestiprināt nebija iespējams. Viņš ievilkā dziļu elpu un nira un tā pavadīja astoņas stundas dienā. Lieti noderēja pieredze uz ūdens, kas gūta, brīvajā laikā kaitojot. Tomēr viņš bija ļoti priecīgs, kad darbs bija pabeigts.

Cerams, to novērtēs arī lašveidīgie!

Krustvārdu mīkla

Horizontāli. 1. Attēlā. 3. Kuģu piestāšanai un stāvēšanai ierīkota vieta piekrastes joslā. 7. Cepšana (zivju) uz restēm vai speciālā kamerā. 8. Statne kuģu izcelšanai no ūdens vai to nolaišanai ūdenī. 10. Salu valsts Eiropas ziemeļrietumos. 11. Vienģadīgi labības augi ar graudiem skarās. 14. Vēžveidīgais, kas dzīvo uz sauszemes, mitrās vietās. 17. Mīkstmiesis; molusks. 19. Liela mencveidīgo kārtas zivs, kas izplatīta Atlantijas okeāna ziemeļu rajonos. 20. Makšķeres raustīšana, zivij aiztiekot ēsmu (dsk.). 21. Izvadīt no organisma (ikrus, olas). 23. Ezeru pāris Kursas ziemeņu Ugāles līdzenumā, Kuldīgas novadā, kur labi ķeras vēdzeles, zuši, karpas, karūsas un citas zivis. 26. Mūžzaļš tropisks bumbiervēda auglis, kas satur omega 3 taukskābes, kas lielā daudzumā atrodas arī zivīs. 27. Upe Krievijā, Sahas Republikas (Jakutijas) ziemeļrietumos, kur mīt laši. 28. Selekcijā iegūta, augstvērtīga (augu vai dzīvnieku) izlase. 30. Upe Latvijā, Ventas labā krasta pieteka. 32. Augsta, vertikāla, stabveida konstrukcija (kuģim, jahtai), pie kuras piestiprina buras. 33. Attēlā. 34. Saistīt (ar virvi, ķēdi). 35. Akmeņplekstes.

Vertikāli. 1. Lašveidīgo kārtas zivis, pēc izskata līdzīgas siļķēm. 2. Sikas karpu dzimtas saldūdens zivis ar slaidu ķermeni, zaļganbrūnu muguru un zilgani mirdzošiem sāniem. 4. Neliels, ass, smails atlūzis vai viegli atlūstošs (koksnes, metāla) ga-

bals. 5. Attēlā. 6. Posmkāju tipa žaunaiņu apakštipa klases dzīvnieki, kuru ķermeni klāj čaula un no vairākiem pāriem kāju viena pāra galos ir spīles. 8. Tauta, Lapzemes pamatiedzīvotāji. 9. Zooloģijas nozares speciālisti, kas pēti zivis. 12. Krasta izvīrējums, kas iestiepjas jūrā, ezerā vai upē. 13. Belzī, slānīt. 15. Vircavas kreisā krasta pieteka Zemgales līdzenumā, kur mājā līņi, līdakas, vēdzeles, asari un citas zivis. 16. Karpu dzimtas saldūdens zivs ar dzeltenīgām spurām un lejuv vērstu muti. 18. Sievietes vārds maijā. 22. Attēlā. 23. Vislabākais laiks makšķerēšanai – dienas beigų posms ap saulrietu. 24. Parēdzēt, būt sagatavotam (uz ko tādu, kas var notikt). 25. Īpašas konstrukcijas zvejas tīkls. 29. Mazlēpju dzimtas daudzģadīgs ūdensaugs ar dzeloņainām lapām un baltiem ziediem. 31. Laivas piederumi. 32. Daudzums, apjoms (dsk.).

Sandra VILSONE

Tematisko lapu atbalsta:

Lapu sagatavoja **Līga LIEPIŅA** un **Linda TAURIŅA**

Horizontāli: 1. Sams, 3. Osta, 7. Grīlšāna, 8. Slips, 10. Irīja, 11. Auzas, 14. Miltene, 17. Gliemis, 19. Saide, 20. Copes, 21. Nēsl, 23. Nabas, 26. Avokado, 27. Anabara, 28. Elite. Vertikāli: 1. Siņas, 2. Maltītes, 4. Skaberga, 5. Alata, 6. Vēži, 8. Sami, 9. Inhiologi, 12. Zemes- rags, 13. Sist, 15. Eleja, 16. Vimba, 18. Irēna, 22. Kaze, 23. Novakare, 24. Sagaidīt, 25. Vads, 29. Eisis, 31. Ain, 32. Masas.